

DELIBERACYJNY WYMIAR DEMOKRACJI

The de Borda Institute

www.deborda.org

SYSTEM WIĘKSZOŚCIOWY = 'BOLSHEVISM'

БОЛЬШИНСТВО

Bolshinstvo = Większość

МЕНЬШИНСТВО

Menshinstvo = Mniejszość

DEMOKRACJA BEZPOŚREDNIA I POŚREDNIA (PRZEDSTAWICIELSKA)

MECHANIZM (METODA)	Wszyscy uprawnieni do głosowania	Reprezentatywna próba obywateli	Samoselekcja uczestników	Wiążący rezultat
Wybory	✓			✓
Referendum	✓			✓
Obywatelska inicjatywa legislacyjna			✓	✓
Konwencja konstytucyjna		✓		✓ (?)
Wysłuchanie publiczne			✓	✓ (?)
Sąd/panel obywatelski		X
Badanie opinii publicznej		✓		X
Sondaż deliberacyjny		✓		X ALE...
Grupy fokusowe		✓		X
Konsultacje publiczne			✓	X
Petycje			✓	X
Demonstracje publiczne			✓	X
Budżet partycypacyjny	✓			✓

PODEJMOWANIE DECYZJI

Forma pytania

MEDIACJE

otwarta, wielowariantowa

POLITYKA

zamknięta, głosowanie większościowe

“Po której stronie drogi powinniśmy jeździć?”

Szwecja, 1955

“Po której stronie drogi powinniśmy jeździć?”

- Po lewej
- Po prawej
- [puste miejsce]

Szwecja, 1955

“Po której stronie drogi powinniśmy jeździć?”

- Po lewej 82.9%
- Po prawej 15.5%
- [puste miejsce] 1.6%

WALIA

- Status quo
- Częściowe przekazanie władzy rządowi lokalnemu
- Niepodległość

WALIA

- Status quo = 49%
- Częściowe przekazanie władzy rządowi lokalnemu = 51%
- Niepodległość = ? %

WALIA

- Status quo = 49%
- Częściowe przekazanie władzy rządowi lokalnemu = 48%
- Niepodległość = 3%

WYNIKI REFERENDUM W WALII

- Czego chcieli Walijczycy?
- Czego chciała większość Walijczyków?
- Czego chciał rząd angielski, by chcieli Walijczycy?

MANIPULACJA

3 OSOBY i 3 OPINIE

Trzy osoby

Pani *i*

Pan *j*

Pani *k*

Trzy opinie

A

B

C

MANIPULACJA
3 OSOBY i 3 OPINIE

Pani *i*

Pan *j*

Pani *k*

A

B

C

3 OSOBY i 3 ZESTAWY PREFERENCJI

Pani *i*

A

B

C

Pan *j*

B

C

A

Pani *k*

C

A

B

KOLEJNOŚĆ GŁOSOWANIA

A

versus = A

B versus = C

C

KOLEJNOŚĆ GŁOSOWANIA

C

versus = C

A versus = B

B

KOLEJNOŚĆ GŁOSOWANIA

B

versus = B

C versus = A

A

KOLEJNOŚĆ GŁOSOWANIA

A

versus = A

B

versus = C

C

C

versus = C

A

versus = B

B

B

versus = B

C

versus = A

A

PARADOKS GŁOSOWANIA

A > B > C > A

NAJPROSTSZY PRZYKŁAD DEBATY

ONE MOTION AND ONE AMENDMENT

A = WNIOSEK BEZ POPRAWEK

B = WNIOSEK Z POPRAWKAMI

C = *STATUS QUO ANTE*

DEMOKRATYCZNE DYKTATORY

MIEJSCE	DATA	POSTAĆ	FORMUŁA	POPARCIE	FREK.
FRANCJA	1800	NAPOLEON	KONSUL	99%	43%
CHILE	1818	O'HIGGINS	SUPREMO	100%	-
WŁOCHY	1929	MUSSOLINI	FASZYZM	99%	96%
NIEMCY	1936	HITLER	<i>FUHRER</i>	98%	98%
AUSTRIA	1938		<i>ANSCHLUSS</i>	99%	99%
IRAN	1953	MOSSADEGH	SOCJALIZM	99%	-
	1963	SHAH	KAPITALIZM	99%	91%
	1979	KHOMEINI	ISLAMIZM	96%	65%
HAITI	1964	DUVALIER	DOŻYWOTNIO	99%	-

ROLA PRZEWODNICZĄCEGO (CHAIR)

Pani *i*

Pan *j*

Pani *k*

D

D

D

A

A

A

DZIEL I RZĄDŹ

Ms *i*

D

A

B

C

Mr *j*

B

C

D

A

Ms *k*

C

D

A

B

$A > B > C > D > A \dots$

D

versus = C

C

versus = B

B

versus = A

A

PRAWO DO SAMOSTANOWIENIA

“...wszystkie wojny w byłej Jugosławii zaczęły się od referendum.”

“su svi ratovi u bivšoi Jugoslaviji počeli nekim referendumom.”

Oslobodjenje, 7.2.1999

		PYTANIA ZAMKNIĘTE		PYTANIA PÓŁOTWARTE		PYTANIA OTWARTE			
Z L I C Z A N I E ↑ Wszystkie preferencje Niektóre preferencje Tylko pierwsze wybory		PODEJMOWANIE DECYZJI						Metoda Bordy BC / MBC	
		AV = alternatywny głos proporcjonalny BC = metoda Bordy IRV = instant run-off (natychmiastowa druga tura) MBC = zmodyfikowana metoda Bordy STV = single transferable vote (pojedynczy głos przechodni)						Metoda Condorceta (Copeland)	
						Głosowanie aprobujące			
						Głosowanie seryjne Szwecja*		AV = IRV = STV	
		Większość ważona Finlandia, SA Kwalifikowana, EU	Model konsocjonalny Irlandia Północna, Belgia	Pluralizm Guam	Głosowanie 2-rundowe Norwegia** Nowa Zelandia (referenda)				
	Prosta większość Irlandia, POLSKA, Wielka Brytania	Podwójna większość Switzerland							
* Seria głosowań większościowych ** Głosowanie wielowariantowe w pierwszej rundzie i większościowe w drugiej rundzie		Jedna z dwóch opcji		Jedna z wielu opcji	Jedna lub kilka z wielu opcji	Jedna, wiele lub wszystkie opcje			
		Tylko pierwszy wybór				Preferencyjne			
		BINARNE		WIELOWARIANTOWE					
WYBÓR GŁOSUJĄCYCH → →									

ZMODYFIKOWANA METODA BORDY (MBC)

Głos pełny = $n, n-1 \dots 2, 1$

Głos częściowy = $m, m-1 \dots 2, 1$

GŁOSOWANIE CZĘŚCIOWE W METODZIE MBC

Głosujący na 1 opcję, przyznaje swojej ulubionej opcji
1 punkt.

GŁOSOWANIE CZĘŚCIOWE W METODZIE MBC

Głosujący na 1 opcję, przyznaje swojej ulubionej opcji 1 punkt.

Głosujący na 2 opcje, przyznaje swojej ulubionej opcji 2 punkty, a swojemu drugiemu wyborowi – 1 punkt.

GŁOSOWANIE CZĘŚCIOWE W METODZIE MBC

Głosujący na 1 opcję, przyznaje swojej ulubionej opcji 1 punkt.

Głosujący na 2 opcje, przyznaje swojej ulubionej opcji 2 punkty, a swojemu drugiemu wyborowi – 1 punkt.

Głosujący na 3 opcje, przyznaje swojej ulubionej opcji 3 punkty, swojemu drugiemu wyborowi – 2 punkty, a swojemu trzeciemu wyborowi – 1 punkt.

GŁOSOWANIE CZĘŚCIOWE W METODZIE MBC

Jeśli głosujesz na:	Liczba opcji				
	1	2	3	4	5
Twój PIERWSZY wybór otrzymuje:	1 pt	2 pts	3 pts	4 pts	5 pts
Twój DRUGI wybór otrzymuje:		1 pt	2 pts	3 pts	4 pts
Twój TRZECI wybór otrzymuje:			1 pt	2 pts	3 pts
Twój CZWARTY wybór otrzymuje:				1 pt	2 pts
Twój PIĄTY wybór otrzymuje:					1 pt

GŁOSOWANIE z 5 OPCJAMI DO WYBORU

	1-szy	2-gi	3-ci	4-ty	5-ty	Średni wynik preferencji
A						
B						
C						
D						
E						

PROFIL GŁOSUJĄCEGO

	1-szy	2-gi	3-ci	4-ty	5-ty	Średni wynik preferencji
A						
B						
C	100	-	-	-	-	1
D						
E						

PROFIL GŁOSUJĄCEGO

	1-szy	2-gi	3-ci	4-ty	5-ty	Średni wynik preferencji
A						
B	-	-	-	-	100	5
C	100	-	-	-	-	1
D						
E						

PROFIL GŁOSUJĄCEGO

	1-szy	2-gi	3-ci	4-ty	5-ty	Średni wynik preferencji
A	-	50	-	50	-	3
B	-	-	-	-	100	5
C	100	-	-	-	-	1
D	-	-	100	-	-	3
E	-	50	-	50	-	3

DEMOKRACJA PLURALISTYCZNA

W głosowaniu z 5 możliwościami:

		Średnia preferencji
Maximum	=	1.0
Średnia	=	3.0
Minimum	=	5.0

...jeśli każdy dokona wyboru spośród 5 opcji.

WSPÓŁCZYNNIK KONSENSUSU

Współczynnik konsensusu dla opcji A

$$= \frac{\text{wynik opcji A wg metody MBC}}{\text{maksymalny możliwy wynik}}$$

DEMOKRACJA PLURALISTYCZNA

W głosowaniu z 5 możliwościami:

		średnia preferencji	współczynnik konsensusu
Maximum	=	1.0	1.0
Średnia	=	3.0	0.6
Minimum	=	5.0	0.2
Minimum absolutne			0.0

DEMOKRACJA PLURALISTYCZNA

W głosowaniu z 5 możliwościami:

	średnia preferencji	współczynnik konsensusu
Maximum	= 1.0	1.0
Prawie jednomyślność		> 0.9
Konsensus		> 0.8
Najlepszy możliwy kompromis		> 0.7
Średnia	= 3.0	0.6
Minimum	= 5.0	0.2
Minimum absolutne		0.0

DEMOKRACJA DELIBERACYJNA

Jaki system wybierania?

Przewodniczący (chair), strażnicy konsensusu (consensors)

Reprezentatywna grupa uczestników

Prezentacja i debata nad możliwymi opcjami

Lista opcji do wyboru

Głosowanie wielowariantowe:

priorytetyzacja

decyzja

ORDYNACJA WYBORCZA I SYSTEM PARTYJNY

Kraj	System partyjny	Ordynacja wyborcza	Próg	*	Liczba wskazań	Układ sił
Rosja	1 duża	Mieszana	(5%)	(225)	pojedyncze	1 partia rządząca
USA/UK	2-partyjny	FPTP	35%	1	pojedyncze	1 partia rządząca
Australia	2-partyjny	AV	35%	1	pojedyncze	1 partia rządząca
Francja	2/3 partie	TRS	35%	1	pojedyncze	1 partia rządząca
POLSKA	>2 partie	PR-list	(5/8%)	≥ 7	pojedyncze	zróźnicowany
Niemcy	2 duże i 2 małe	MMP = FPTP + PR-list	(5%) 7%	1 + 14	1-2	koalicja 2-partyjna
Irlandia	3/4 partie	PR-STV	17%	3-5	wielokrotne	koalicja 2-partyjna
Holandia	wiele partii	PR-list	1%	150	pojedyncze	koalicja wielopartyjna
Szwajcaria	all-party	PR-list	8%	<6	wielokrotne	wszystkie partie

* = liczba reprezentantów wybieranych z okręgu wyborczego

		'ZAMKNIĘTY'		PÓŁ-ZAKMNIĘTY		OTWARTY →			
Próg:		WYSOKI	NISKI	WYSOKI	NISKI	WYSOKI	NISKI	WYSOKI	NISKI
		SYSTEMY WYBORCZE							
↑ Z L I C Z A N I E	Wszystkie preferencje	AMS = additional member system (system półproporcjonalny) AV = (STV) = alternatywny głos proporcjonalny FPTP = większość względna (first-past-the-post) MBC = zmodyfikowana metoda Bordy MMP = mieszany system proporcjonalny (multi-member proportional)						BC/MBC	
	wiele	QBS = kwotowa metoda Bordy S(N)TV = pojedynczy głos nieprzechodni PR = system proporcjonalny				PR-List Szwajcaria			
	kilka preferencji					Głosowanie aprobujące		PR-STV Irlandia Irlandia Płn.	
				AV Australia		PR-List Belgium			
	niewiele	2 tury Francja Bośnia '90		Mieszany FPP + PR Chorwacja '92-'95		MMP – Niemcy, Nowa Zelandia			
Pierwszy wybór	FPTP Wlk. Brytania Kenia	PRlist Izrael, Irak Bośnia '96 Kosowo*		AMS		FPP Liban			
				SNTV Afganistan	PR-list Polska Bośnia '00				
* z miejscami gwarantowanymi	Tylko jedna partia		Jeden kandydat jednej partii		Jeden lub kilku kandydatów jednej lub kilku partii			1, kilku lub wszyscy kandydaci z jednej, kilku lub wszystkich partii	
WYBÓR GŁOSUJĄCYCH →									

MBC

Proszę wskazać maksymalnie 6 preferencji wg instrukcji:

Wpisz '1' przy swoim 1-szym wyborze;
'2' przy swoim 1-szym wyborze,
'3' przy swoim 1-szym wyborze,
'4' przy swoim 1-szym wyborze,
'5' przy swoim 1-szym wyborze,
'6' przy swoim 1-szym wyborze.

Możesz także wpisać

OPCJA		Wybór numer
<i>A</i>	
<i>B</i>	
<i>C</i>	
<i>D</i>		
<i>E</i>		
<i>F</i>		

PODSUMOWANIE: PRZEMYŚLANA DELIBERACJA

	Na plenum	Wiążący charakter
Dobierz uczestników		> minimum
Wybierz przewodniczącego i strażników konsensusu		
Ustal współczynnik konsensusu	✓	> 0.6
Zbierz i przedyskutuj możliwe opcje		
Ustal ostateczną listę opcji	✓	
Przeprowadź głosowanie i przeanalizuj wyniki		
...organ wykonawczy wykonuje podjętą decyzję.		

Dziękuję

www.deborda.org